

Wet tegengaan huwelijksdwang

Léon Evers

Ambtenaar van de burgerlijke stand van
Roermond-Nederland

Wet tegengaan huwelijksdwang

Wet van 7 oktober 2015 tot wijziging van Boek 1 en Boek 10 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de huwelijksleeftijd, de huwelijksbeletselen, de nietigverklaring van een huwelijk en de erkenning van in het buitenland gesloten huwelijken (Wet tegengaan huwelijksdwang), Staatsblad 354)

Inwerkingtreding 5 december 2015(Stb. 373)

Wet tegengaan huwelijksdwang

Het doel van deze maatregelen is om de huwelijksdwang verder te beteugelen en de erkenning van in het buitenland gesloten huwelijken te beperken tot hetgeen in overeenstemming is met het in Nederland meer algemeen ervaren karakter van het huwelijk. De maatregelen betreffen een viertal onderwerpen, te weten het tegengaan van huwelijken die onder invloed van dwang worden gesloten, een verbod op het sluiten van een huwelijk met een persoon die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, een verbod op het sluiten van een huwelijk met een bloedverwant in de derde of vierde graad in de zijlinie en het inperken van de mogelijkheid van erkenning hier te lande van rechtsgeldig in het buitenland gesloten polygame huwelijken.

Wet tegengaan huwelijksdwang

Uitgangspunten wetgever die zowel voor **huwelijk** als het **geregistreerde partnerschap** gelden:

1. tegengaan huwelijksdwang
2. verbod op huwelijken van personen beneden 18 jaar
3. verbod op sluiten huwelijken met bloedverwanten in de 3^e en 4^e graad zijlinie
4. inperken van erkenning polygame huwelijken

Huwelijk en geregistreerd partnerschap zijn in Nederland nagenoeg gelijk aan elkaar.

Wet tegengaan huwelijksdwang

Het beginsel dat twee personen het recht hebben zelf te bepalen of zij een huwelijk willen sluiten en zo ja, met wie, is fundamenteel in het Nederlandse huwelijksrecht. Dat betekent niet dat er op huwelijkskandidaten geen enkele druk kan en mag worden uitgeoefend.

Familieleden, vrienden of andere personen uit de sociale omgeving van de aanstaande echtgenoten kunnen zich uit belangstelling of bezorgdheid met de partnerkeuze bemoeien. Die bemoeienis mag evenwel niet zover gaan dat de aanstaande echtgenoten zich niet meer voldoende vrij voelen om zelf hun keuze te bepalen.

Aldus de Memorie van Toelichting bij het “Wetsontwerp tegengaan huwelijksdwang”.

Wet tegengaan huwelijksdwang

In Nederland komt huwelijksdwang voor in bijvoorbeeld de Turkse, Marokkaanse, Surinaams- Hindoestaanse, Molukse, Iraakse, Iraanse, Somalische, Afghaanse, Pakistaanse, Koerdische, Chinese en Roma- gemeenschappen

Tegengaan huwelijksdwang

Strafrechtelijke maatregelen:

Wet van 7 maart 2013 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering met het oog op de verruiming van de mogelijkheden tot strafrechtelijke aanpak van huwelijksdwang, polygamie en vrouwelijke genitale verminking.

Tegengaan huwelijksdwang

- Wet van 7 maart 2013:
- Daders kunnen maximaal 2 jaar gevangenisstraf krijgen.
- Heeft een Nederlander iemand in het buitenland gedwongen tot een huwelijk? Dan is vervolging in Nederland mogelijk. Ook als huwelijksdwang in dat andere land niet strafbaar is. Dit geldt ook voor vreemdelingen met een vaste woonplaats of verblijfplaats in Nederland.
- De verjaringstermijn van 6 jaar voor huwelijksdwang bij een minderjarige begint als het slachtoffer 18 jaar is geworden. Een slachtoffer heeft hierdoor tijd om als volwassene na te denken over de gevolgen van het gedwongen huwelijk. En om aangifte te doen.
- Het is mogelijk een verdachte van huwelijksdwang in voorlopige hechtenis te nemen om het slachtoffer beter te beschermen.
- Het Openbaar Ministerie (OM) heeft bevoegdheden om daders op te sporen. Het OM mag bijvoorbeeld gegevens over het telefoonverkeer opvragen.

Wet tegengaan huwelijksdwang

Huwelijksleeftijd (art. 1:31 BW)

- 18 jaar voor iedereen, geen mogelijkheden tot dispensatie ook niet wegens zwangerschap voor 16 en 17 jarigen of die hun kinderen reeds ter wereld hebben gebracht

Wet tegengaan huwelijksdwang

Huwelijken 3^e en 4^e graad zijlinie

Aanstaande partijen die in Nederland huwelijk of geregistreerd partnerschap aangaan dienen te verklaren dat zij geen bloedverwanten 3^e en 4^e graad zijlinie zijn.

(art.1:44, lid 1 onder a BW)

Zijn zij wel bloedverwanten – zoals hiervoor aangegeven - dan dienen zij onder ede te verklaren dat zij uit vrije wil trouwen. (art. 1:41a BW)

Wet tegengaan huwelijksdwang

Eed of bevestiging i.v.m. 3^e/4^e graad bloedverwantschap zijlinie.

- Tijdstip eed : tussen melding en huwelijk/registratie partnerschap
- Kan afgenomen worden door iedere ambtenaar van de burgerlijke stand en op schrift vast te leggen
- De eed kan luiden als volgt:

Jan-Peter Hermsen, geboren te Klaaswaal op 3 december 1990 verklaart hierbij dat hij zijn vrije toestemming tot het huwelijk geeft. (Eed/bevestiging bij ieder afzonderlijk afnemen)

(‘Zo waarlijk helpe mij God almachtig’ of ‘Dat verklaar ik’.)

Wet tegengaan huwelijksdwang

Bevoegdheid van partijen (art. 1:44 BW)

Om in Nederland te kunnen trouwen of een partnerschap te registeren geldt als eis:

- Een van de partijen moet de Nederlandse nationaliteit bezitten of in Nederland zijn gewone verblijfplaats hebben.
- (Geen huwelijk/partnerschapsregistratie van twee in het buitenland wonende vreemdelingen mogelijk)

Wet tegengaan huwelijksdwang

- Stuiting: (artikel 1:50 BW)

Een huwelijk kan worden gestuit, wanneer partijen niet de vereisten in zich verenigen om een huwelijk aan te gaan, of wanneer partijen niet beiden hun vrije toestemming tot het huwelijk zullen geven dan wel wanneer het oogmerk van de aanstaande echtgenoten, of één hunner, niet is gericht op de vervulling van de door de wet aan de huwelijkse staat verbonden plichten, doch op het verkrijgen van toelating tot Nederland.

Wet tegengaan huwelijksdwang

Stuiving (artikel 1:51 BW)

Bevoegd tot stuiving, wanneer partijen niet de vereisten in zich verenigen om een huwelijk aan te gaan, zijn bloedverwanten in de rechte lijn, broeders, zusters, voogden en curatoren van een der aanstaande echtgenoten.

Wet tegengaan huwelijksdwang

Stuiting door het Openbaar Ministerie in geval van:

- Ontbreken vrije toestemming
- Als er sprake is van dwang

Voor het stuiten heeft het OM de machtiging van de rechtbank nodig (Artikel 1:53 BW)

Nietigverklaring

- Kan worden verzocht door echtgenoot die gedwongen is
- Door OM als er sprake was van dwang (artikel 1:71 BW)

Wet tegengaan huwelijksdwang

International privaatrecht

Artikel 10:28 BW

Het huwelijk wordt voltrokken indien ieder der aanstaande echtgenoten voldoet aan de vereisten tot het aangaan van een huwelijk van het Nederlandse recht.

Ieder die in Nederland wil trouwen moet aan de Nederlandse vereisten voldoen, ook als het eigen nationale recht gunstiger is. Thans gelijk met het aangaan van een geregistreerd partnerschap. (art. 10:60 BW)

Wet tegengaan huwelijksdwang

Artikel 10:32 BW

Erkenning onthouden aan een in het buitenland gesloten huwelijk indien:

- het in strijd is met de openbare orde en in ieder geval indien één der echtgenoten op het tijdstip van de sluiting van dat huwelijk

zie a t/m e

Wet tegengaan huwelijksdwang

Artikel 10:32 BW

- a. - Reeds gehuwd/geregistreerd partner was
  - met Nederlander of
  - zelf Nederlander is
  - of in Nederland zijn gewone verblijfplaats hadtenzij eerdere huwelijk of partnerregistratie is ontbonden of nietig verklaard

Vb. In Nederland wonende gehuwde Marokkaan huwt in Marokko 2^e vrouw – aan huwelijk erkenning onthouden (en als in Marokko kinderen worden geboren?)

Wet tegengaan huwelijksdwang

Artikel 10:32 BW

b. Echtgenoten/ geregistreerde partners verwant zijn in :

- rechte lijn (opgaand/neergaand);
- broer/zus zijn;
- Niet van toepassing op 3^e en 4^e graad zijlinie.

Wet tegengaan huwelijksdwang

Artikel 10:32 BW

c. Jonger dan 18 jaar, tenzij men bij de vraag om erkenning wel die leeftijd heeft bereikt

Hoe om te gaan met kinderen die in Nederland worden geboren?

Registreren alleen met een moeder vervolgens erkenning.

Hoe om te gaan met kinderen in het buitenland geboren?

Wet tegengaan huwelijksdwang

Artikel 10:32 BW

d. Ten tijde van het huwelijk geestelijk niet in staat was zijn toestemming te geven

tenzij ten tijde van de erkenning van het huwelijk wel daartoe in staat was en uitdrukkelijk met de erkenning van het huwelijk instemt (vastleggen in een document)

Wet tegengaan huwelijksdwang

Artikel 10:32 BW

e. Het huwelijk onder dwang is gesloten, maar thans uitdrukkelijk met de erkenning instemt (vastleggen in document).

Augeo heeft een e-module huwelijksdwang ontwikkeld, wel specifiek voor professionals uit het onderwijs.

FIER het landelijk expertise- en behandelcentrum op het terrein van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Femmes for freedom zet zich in tegen huwelijksdwang, kindhuwelijken, gedwongen achterlating, verborgen vrouwen en huwelijkse gevangenschap bij Nederlandse meisjes en vrouwen.

Melden bij centraal meldpunt Nederland [Meld.nl](https://meld.nl) (onafhankelijk) of het landelijk knooppunt huwelijksdwang en achterlating (rijksoverheid).

Evaluatie Wet tegengaan huwelijksdwang

Om zicht te krijgen op de werking van deze Wet zal het onderzoek zich richten op degenen die de Wet moeten toepassen (zoals ambtenaren burgerlijke stand/burgerzaken, IND-ambtenaren en rechterlijke macht) en de gebruikers van de Wet (degenen aan wie bevoegdheden zijn toegekend en zij die van de wettelijke regeling gebruik kunnen maken, zoals familieleden, echtgenoten zelf en het openbaar ministerie).

Evaluatie Wet tegengaan huwelijksdwang

- In dit onderzoek wordt nagegaan hoeveel gevallen van huwelijksdwang zich in de afgelopen jaren hebben voorgedaan. In hoeverre draagt deze wet bij aan het effectief tegengaan van gedwongen huwelijken?
- Is de wet voldoende uitvoerbaar?
- Door: Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum en de Universiteit Maastricht - Faculteit der Rechtsgeleerdheid,

Evaluatie Wet tegengaan huwelijksdwang

- Middelen: enquête o.a. bij ambtenaren burgerlijke stand
- Interviews met betrokkenen
- Beschrijving zaken uit eigen praktijk en/of praktijk eigen gemeente
- Huwelijksvoltrekking in Nederland (beoordeling huwelijksbevoegdheid en voltrekking huwelijk)
- Stuiting van een huwelijk (aannemen van stuitingsakten)
- Nietigverklaring huwelijk (registratie van een rechterlijke nietigverklaring)
- Erkenning & registratie van buitenlandse huwelijken

Wet tegengaan huwelijksdwang

- Opvatting ambtenaar van de burgerlijke stand:
“het is niet te bewijzen!!”

Bij vermoeden huwelijksdwang, in gesprek met a.s. bruidspaar. Echter, melding voorgenomen huwelijk steeds meer digitaal.

Kind huwelijken en polygame huwelijken worden niet erkend en niet geregistreerd in de Basisregistratie Personen (BRP).

Dank voor uw aandacht